

nødvendigt, at Staten efterhaanden kommer til en Erkjendelse af, at selve Understøttelsen af den arbejdende, men flittige Befolkning for en væsentlig Del er en Statsfag. Der er fra Rigsdagens Side gjentagne Gange gjort Skridt i denne Retning ved gjentagne Gange indbragte Lovforslag. Jeg skal minde om det for nogle Aar siden indbragte og med stort Flertal her i Thinget vedtagne Lovforslag om Understøttelseskasjer, og navnlig skal jeg minde om det ifjor af det ærede Medlem, som først har haft Ordet her idag (Th. Nielsen), her i Thinget indbragte Forslag om Læstus til de fattiges Kasse. Der er altsaa fra Rigsdagens Side vist Villighed til at komme ind paa den Vej, og som jeg synes, der havde været al Anledning for Regjeringen til at vise, at den ogsaa forstod Betydningen af denne Opgave og havde benyttet Noget af det store Overflud, som dette Aars Budget udviser, til at tage fat ogsaa i denne Retning. Men ogsaa paa en anden Maade burde den arbejdende Klasse hjælpes, ikke blot altsaa ved ligefrem direkte Hjælp til de Trængende, men ogsaa ved Laan. I den Henseende er det ærede Medlem, som først havde Ordet idag (Th. Nielsen), ogsaa ifjor fremkommet med et Forslag. Dette Forslag har Regjeringen rigtignok iaar tildels optaget, men ganske vist paa en for Statskassen overordenlig økonomisk Maade. Det Hele, som det vil komme til at koste Statskassen for Dieblirket, er omtrent 20,000 Kr. Jeg regner ikke den mindre Nedgang i Indtægter, som der kan være Tale om som Følge af Lettelser i Stempelafgift og andre Smaating, som ifølge Regjeringens Lovforslag kan komme vedkommende Kreditkasjer til gode. Den egentlig firkte Udgift for Statskassen, 20,000 Kr., er meget lille (Afbrudelse), ja, 10,000 Kr. til hver Kasse er 20,000 Kr. i Alt. Naar man hertil lægger 100,000 Kr. til Bygning af en teknisk Skole, saa er dette, saavidt jeg veed, hele Statskassens Deltagelse i at tage fat paa de sociale Opgaver, som burde komme frem, men det er aabenbart meget for Lidt. — Der var ogsaa et andet Punkt, som blev berørt af det samme ærede Medlem, som jeg ogsaa tror, der var al mulig Anledning til at støtte. Det ærede Medlem udtalte nemlig, at Regjeringen burde have sin Opmærksomhed henvendt paa Spørgsmaalet om Arbejderboliger. Dette kan nu dels ske gennem en Nedsettelse eller Omregulering af Bygningskatten. Efter de Ytringer, den høitærede Finansminister ifjor fremsatte, havde jeg troet, at der iaar var fremkommet Forslag til en Omlægning af Bygningsafgiften. Det er ganske vist, at den høitærede Minister lovede det ikke bestemt, men jeg troede dog efter hans Ytringer, at et saadant Forslag vilde være fremkommet. Det vil nødvendigvis spille en betydelig Rolle og være en Nødsnødvendighedshandling at gaa til en delvis Ophævelse af Bygningsafgiften, thi den hviler vistnok for de smaa Leiligheds Ved-

kommende gennemgaaende paa Leierne. Det er ikke godt muligt i det Hele bestemt at afgjøre, paa hvem den hviler; men hvad de store Leiligheder angaar, tror jeg, den falder paa Huseierne, thi der er ikke saa stor Efterpørgsel efter store Leiligheder; men hvad de smaa Leiligheder angaar, navnlig her i Kjøbenhavn, da er der saa stærk Efterpørgsel efter dem, at der vistnok neppe er nogen Tvivl om, at Bygningsafgiften bæres af Leierne, og altsaa er en ligefrem Skat paa den arbejdende Del af Befolkningen. Jeg tror imidlertid ikke, det er nok at have en Del af Bygningsafgiften, hvis man vil skabe virkelig tilfredsstillende Boliger for den arbejdende Del af Befolkningen. Jeg tror, at man i saa Henseende maatte være gaaet en anden Vej, som tildels er foreslået. Dengang Staten afhændede Fæstningskieraniet til Kommunen, burde den have betinget sig, at en stor Del af Terrainet ikke maatte bruges til Andet end til Bebyggelse med Arbejderboliger, thi derigennem havde det været muligt for Staten at skabe et virkelig sundt og godt Arbejderkvarter og flette sig Indseende med, at disse Boliger bleve saaledes opførte og udleiede paa saadanne Betingelser, at de bleve baade i sanitet og i økonomisk Henseende saa tilfredsstillende og saa vel indrettede Boliger som muligt. Dette har Staten imidlertid forsømt, og Følgen deraf er bleven, at dette Spørgsmaal her i Kjøbenhavn nu er kommen i en meget vanskelig Gænge. Jeg skal indrømme, at der er bygget mange Arbejderboliger her i Byen. Nogle af disse Arbejderboliger, saavidt jeg veed dem, der ere opførte af Arbejderforeningen af 1860 (En Stemme: Burremiser og Wains Arbejdere), ja, i alt Fald de Boliger, der ligge indenfor Sørerne, spille omtrent ingen Rolle. Disse Boliger ere meget for dyre til, at det kan nytte Arbejderne at søge dem, og det gjøre de heller ikke. Disse Boliger behøvs kun i en meget indskrænket Grad af Arbejdere, men for en meget stor Del af Folk, der slet ikke henhøre til Arbejderklassen, f. Ex. af Kapitainer og meget fine og fornemme Folk. Dette er jo meget naturligt, da disse Boliger ere overordentlig nette og nydelige; men de ere meget for dyre for Arbejderne. Fordi Planen fra først af er lagt galt, er man bleven nødt til at sætte Leien højere, end Arbejderne kunne betale den. Derimod er der en anden Slags Arbejderboliger, som jeg tror, der er Grund til at skænke fuld Anerkjendelse, nemlig Lægeforenings Boliger og da ikke blot de gamle Lægeforeningsboliger, som ligge ved den nye Kirke, men ogsaa de nye, som opføres ude ved Bibenshus. Det er overordenlig fortrinlig indrettede Boliger, og man maa ogsaa indrømme, at de ere rimelig billige. Saavidt jeg veed, er Leien i Lægeforeningens Boliger ikke Mere end noget over 12 Kr. om Maaneden, Gjennemsnitsleien bliver altsaa mellem 30 og 40 Kr. Kvartalet, og en ikke fuldt saa stor Leilighed inde i Kjøbenhavn vil en